



ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

# Η κιβωτός ενός μεγάλου σκηνοθέτη

**Ο** Σπύρος Α. Ευαγγελάτος τιμήθηκε πρόσφατα με την έκδοση ενός συλλεκτικού τόμου από το **MIET**, στον οποίο με άψογα επιμελημένο τρόπο καταγράφεται το σύνολο του σκηνοτικού έργου του. Δεν είναι ασφαλώς ο πρώτος στον οποίο επιφυλάχτηκε παρόμοια αναγνώριση. Μα στην περίπτωση του η ποιότητα και ο όγκος της εργασίας, η αισθητική της και πάνω από όλα η στοργή προς το πρόσωπο του σκηνοθέτη και δασκάλου που αναδύονται από την έκδοση, είναι νομίζω απολύτως ξεχωριστά για το θέατρό μας. Αν μάλιστα συνοδεύσουμε την εντύπωση αυτή με την ίδια, αν όχι εντονότερη, εντύπωση που δημιούργησε η συγκινητική τελετή παρουσίασης του Τόμου στο (πού αλλού;) «Αμφι-Θέατρο» της Πλακάας, με την παρουσία της Προέδρου της Δημοκρατίας, της Κατερίνας Ευαγγελάτου και πολλών άλλων που μοίρασαν το βήμα τους με το δικό του εντός και εκτός σκηνής, προκύπτει αβίαστα το συμπέρασμα πως μόλις πρόσφατα και εξαιτίας της συντονισμένης αυτής κίνησης, ο Σπύρος Α. Ευαγγελάτος μπορεί να θεωρείται οριστικά εντός των Ηλυσίων Πεδίων της πλήρους συλλογικής αναγνώρισης, δίπλα στους Κάρολο Κουν και Δημήτρη Ροντήρη.

Δύσκολα μπορεί να μεταφερθεί αλλιώς η αξία του Τόμου ως εκδοτικού εγχειρήματος αλλά και θεσμικού χαρακτήρα. Ο ίδιος απλώνεται σε οργανικά δεμένα μεταξύ τους μέρη, που το καθένα συμπληρώνει από τη μεριά του και μια διαφορετική πτυχή στο πρόσωπο του δασκάλου, σκηνοθέτη και ταγού της πρώτης μεταπολεμικής γενιάς μας.

Προηγείται το «Χρονολόγιο» της πορείας του, επιμελημένο από τον σταθερό και για πολλά χρόνια στενό συνεργάτη του, καθηγητή σήμερα του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών, Παναγιώτη Μιχαλόπουλο. Παρουσιάζονται σε αυτό όλες οι σκηνοθεσίες και δημοσιεύσεις του στα διάφορα θέατρα εντός και εκτός της χώρας, μέχρι τον τελικό ελλιμενισμό του στον κατεχόμενη χώρα της όψιμης δημιουργίας του, στο ιστορικό «Αμφι-Θέατρο». Το πρώτο αυτό μέρος ολοκληρώνεται με αποσπάσματα συνεντεύξε-



Ο Σπ. Ευαγγελάτος με τον πατέρα του Αντίοχο Ευαγγελάτο, στην ταβέρνα «Λεωνίδας» στο Λυγουριό (1981).

ων, στα οποία μεταφέρεται πέρα από τη φωνή η αύρα της παρουσίας του.

Το επόμενο μέρος αφορά τη μορφή του Ευαγγελάτου στον ορίζοντα σημαντικών καλλιτεχνών, διανοούμενων και επιστημόνων. Εδώ θα βρούμε σημαντικά κείμενα (επιλεγμένα μάλιστα από τον ίδιο), το καθένα από τα οποία δίνει μια διαφορετική διάσταση του ως λόγιου και καλλιτέχνη. Ενδεικτικά αναφέρω τις καταθέσεις του Μίκη Θεοδωράκη, της Κικής Δημουλά, του Κωνσταντίνου Σβολόπουλου, του Αγγελου Δελθηβοριά, του Κώστα Γεωργουσόπουλου κ.ά. Ξεχωριστή σημασία έχουν οι αναφορές-μελετήματα που προεκτείνονται πέρα από τη μαρτυρία σε συγκεκριμένες νησίδες της προσφοράς του στο θέατρο και στα γράμματα: της Ελένης Γουλή, της Καίτης Διαμαντάκου, της Κωνσταντίνης Γεωργακάκη, του Γιώργου Λεωτσάκου κ.ά. Εντελώς ξεχωριστή και η σημνή αναφορά της αφοσιωμένης συντρόφου του στα τελευταία χρόνια της ζωής του, Χριστιάνας Μαντζουράνη (συν-επιμελήτριας του Τόμου), που παρουσιάζει το χρονικό της πολυσχιδούς «συνά-

νησης» του σκηνοθέτη με ένα από τα πλέον εμβληματικά πρόσωπα της πορείας του, τον Βιτσέντζο Κορνάρο.

Το μέρος που ακολουθεί είναι το εκτενέστερο και οφείλεται στους δύο επιμελητές του Τόμου, μα και στον στενό συνεργάτη του σκηνοθέτη καθ'όλο τον καλλιτεχνικό του βίο, Γιώργο Πάτσα. Ο τελευταίος επέλεξε από τη θέση του καλλιτεχνικού επιμελητή και με τη φροντίδα αληθινού φίλου

**Ο Ευαγγελάτος με το έργο του πρόσφερε στη γενιά του έργα και συγγραφείς, συγκινήσεις και νέους δρόμους έκφρασης. Ο σκηνοθέτης με τις γόνιμες και κάποτε «παλαβές» ιδέες περί ανεβάσματος των κλασικών θα γίνει παράδειγμα καλλιτέχνη που θέτει ερωτήματα και χαράζει διαδρομές, «κοντά στον λαό» και την ίδια στιγμή από τη θέση του σηματοδότη του**



## Σπύρος Ευαγγελάτος

Επιστημονική επιμέλεια: Παναγιώτης Μιχαλόπουλος - Χριστιάννα Μαντζουράνη  
 Καλλιτεχνική επιμέλεια: Γιώργος Πάτσας  
 Φωτογραφίες: 1.224 (536 α/μ, 688 έγχρ.)  
 Θεατρική Βιβλιοθήκη Κληροδοτήματος Αλέξη Μινωτήεις μνήμην Κατίνας Παξινού  
 Σελ. 540

**MIET**  
 ΑΘΗΝΑ 2023

το οπτικό υλικό από τις θεατρικές εργασίες του σκηνοθέτη σε όλο το φάσμα του χώρου: αρχαίο δράμα, νεοελληνικό θέατρο, λυρικό θέατρο, θέατρο στην Ελλάδα και το εξωτερικό (σε περιοδείες και μετακλήσεις), θέατρο στο κέντρο και την περιφέρεια, σε θέατρα θεσμικά, φεστιβάλ και πρωτοδημιούργητες εστίες τέχνης. Ο αριθμός των παραγωγών ξεπερνά τις 200 σε διάστημα άνω των 50 χρόνων, δίνοντάς μας τον απίθανο διαρτέ των 4 παραγωγών καθ'έτος – προσφορά που ωστόσο δεν παραπέμπει σε ευκολίες ή μανιέρες αλλά στο κέντρο μιας προσωπικότητας χωρίς προηγούμενο ως προς το μόχθο και τον πληθωρισμό της, ως προς την ποικιλία των προσκλήσεων που η ίδια πρόσφερε και αποδέχτηκε. Ας σημειωθεί πως κάθε πληροφορία για τις παραγωγές κρύβει μια αυτόνομη εργασία τεκμηρίωσης, που σε ορισμένες περιπτώσεις οδήγησε τους επιμελητές της μακριά και σε μέρη απρόσμενα. Οποσδήποτε μπορούμε να υποθέσουμε πως με τη δική τους δουλειά, το μέρος της εργογραφίας και παραστασιογραφίας του σκηνοθέτη έχει οριστικά ολοκληρωθεί.

Το τελευταίο μέρος του Τόμου παρουσιάζει –δύσκολο εγχείρημα κι αυτό– αποσπάσματα της κριτικογραφίας που συνόδευσαν τον σκηνοθέτη από την αρχή ως το τέλος της διαδρομής του. Έχει ενδιαφέρον εδώ να δούμε την τελική πτυχή της προσωπικότητάς του, εκείνη του «ταγού» της εποχής του. Πατιό ο Ευαγγελάτος με το έργο του πρόσφερε στη γενιά του έργα και συγγραφείς, συγκινήσεις και νέους δρόμους έκφρασης. Ο σκηνοθέτης με τις γόνιμες και κάποτε «παλαβές» ιδέες περί ανεβάσματος των κλασικών θα γίνει παράδειγμα καλλιτέχνη που θέτει ερωτήματα και χαράζει διαδρομές, «κοντά στον λαό» και την ίδια στιγμή από τη θέση του σηματοδότη του.

Ομως ο Τόμος χαρίζει και κάτι ακόμη στο οποίο θέλω να σταθώ. Την εντύπωση ότι ο Ευαγγελάτος δεν υπήρξε μόνο δημιουργός μα και πρότυπο ενός βίου αγαθού, στον οποίο τέχνη και γράμματα συνάδουν με την κομψότητα, την ευγένεια, την έγνοια για τον άνθρωπο. Χωρίς αυτά, που η παρούσα έκδοση του **MIET** επίσης τιμάει, η πορεία του Σπύρου Α. Ευαγγελάτου δεν θα συναντούσε ποτέ την αναγνώριση που σήμερα τόσο διευρυμένα γνωρίζει.